

GIÁO DỤC LÝ TƯỞNG CÁCH MẠNG CHO THANH NIÊN CÁC TRƯỜNG TRONG BỐI CẢNH HỘI NHẬP QUỐC TẾ

PHẠM THÀNH ĐẠT - NGUYỄN ĐỨC THÀNH
Trường Đại học Nguyễn Huệ

Ngày nhận bài: 22/03/2022; Ngày phản biện, biên tập và sửa chữa: 30/03/2022; Ngày duyệt đăng: 11/04/2022

ABSTRACT

Young people at schools are one of the important forces of society, a determining factor in the future and destiny of the nation. Along with the socio-economic development and international integration in our country today, the education of revolutionary ideals for youth at schools is a very important and necessary issue.

Key words: Youth, school, education, ideal, revolution.

Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn quan tâm đến vấn đề giáo dục, đào tạo toàn diện cho thanh niên Việt Nam, trước lúc đi xa, Người đã dặn lại rằng: “Đoàn viên và thanh niên ta nói chung là tốt mọi việc đều hăng hái xung phong, không ngại khó khăn, có chí tiến thủ. Đảng cần phải chăm lo giáo dục đạo đức cách mạng cho họ đào tạo họ thành những người thừa kế xây dựng chủ nghĩa xã hội vừa hồng vừa chuyên”. Đồng thời, Người chỉ rõ: “Bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau là một việc rất quan trọng và rất cần thiết”(1). Thực hiện lời di huấn của Người, Đảng ta đã thường xuyên chăm lo giáo dục, bồi dưỡng đào tạo, phát triển toàn diện thanh niên Việt Nam. Một trong những nội dung quan trọng đó là giáo dục, bồi dưỡng lý tưởng cách mạng cho lực lượng thanh niên Việt Nam nói chung, thanh niên trong các nhà trường nói riêng, đây được coi là một nhiệm vụ vừa cơ bản, vừa cấp bách, đồng thời là đòi hỏi khách quan trong giai đoạn hiện nay. Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XIII đã khẳng định: “Chú trọng hơn giáo dục đạo đức, năng lực sáng tạo và các giá trị cốt lõi, nhất là giáo dục tinh thần yêu nước, tự hào, tự tôn dân tộc, khơi dậy khát vọng phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Gắn giáo dục tri thức, đạo đức, thẩm mỹ, kỹ năng sống với giáo dục thể chất, nâng cao tầm vóc con người Việt Nam”(2).

Lý tưởng là phạm trù thuộc lĩnh vực ý thức xã hội, vì vậy nó bị quy định bởi điều kiện kinh tế - xã hội. Khi cơ sở kinh tế biến đổi thì lý tưởng cũng biến đổi theo. Những tác động của quá trình hội nhập quốc tế mà trước hết là hội nhập kinh tế đến lý tưởng cách mạng của thanh niên chính là sự tác động của các nhân tố kinh tế vào nhận thức, tư tưởng, tình cảm của thanh niên và được thể hiện ra trong mọi hành vi sống của họ. Trong thực tiễn, quá trình hội nhập quốc tế có tác động đến lý tưởng cách mạng của thanh niên theo cả hai chiều, tích cực và tiêu cực. Thanh niên Việt Nam nói chung, thanh niên trong các nhà trường nói riêng là một lực lượng xã hội rất nhạy cảm với sự biến đổi của xã hội. Hơn nữa, lứa tuổi thanh niên là giai đoạn hình thành nhân cách của con người. Do đó, tất cả những mặt tích cực, cũng như tiêu cực của quá trình hội nhập quốc tế có tác động mạnh mẽ đến lý tưởng cách mạng của thanh niên Việt Nam.

Xét về tác động tích cực, quá trình hội nhập quốc tế tạo môi trường tốt để thanh niên học tập, tiếp thu những giá trị từ bên ngoài, đồng thời cũng là môi trường để phát huy những giá trị truyền thống dân tộc và truyền bá ra bên ngoài. Trong quá trình hội nhập quốc tế, sự giao lưu, tiếp xúc với các nền văn hóa khác là điều tất yếu. Chúng ta không thể không giao lưu văn hóa bởi đó là điều kiện cần thiết để chúng ta tiếp cận với những giá trị chung của nhân loại, với những giá trị hiện đại. Xu hướng khu vực hóa, toàn cầu hóa về kinh tế và các lĩnh vực khác của xã hội trong điều

kiện phát triển, bùng nổ về thông tin, du lịch, mở rộng giao lưu quốc tế giúp cho nền văn hóa của thế giới được giới thiệu vào Việt Nam, làm cho văn hóa Việt Nam thêm phong phú, tạo môi trường tốt cho thanh niên học tập, tiếp thu những giá trị từ bên ngoài vào, mặt khác lại đòi hỏi phải biết kế thừa, phát huy truyền thống cách mạng, các giá trị đạo đức, văn hóa truyền thống tốt đẹp của dân tộc, giữ vững bản sắc văn hóa dân tộc trong giao lưu, hội nhập quốc tế, thông qua đó, các giá trị truyền thống của dân tộc được bảo tồn và phát triển. Đồng thời, quá trình hội nhập quốc tế lại tạo ra cơ hội thuận lợi để thanh niên có điều kiện chủ động và tích cực phổ biến, truyền bá các giá trị truyền thống Việt Nam ra với thế giới bên ngoài, làm cho nhiều dân tộc trên thế giới hiểu được nền văn hóa dân tộc Việt Nam, yêu dân tộc Việt Nam, từ đó tác động trở lại làm cho người Việt Nam nói chung, thanh niên nước ta nói riêng càng yêu quý, giữ gìn và phát huy những giá trị truyền thống đã có trong lịch sử của mình.

Bên cạnh đó, quá trình hội nhập quốc tế giúp thanh niên mở mang tầm nhìn, nâng cao sự hiểu biết, đem lại cơ hội cho thanh niên có điều kiện phát triển nhân cách toàn diện. Một điều không thể phủ nhận là quá trình hội nhập quốc tế đã làm cho các dân tộc xích lại gần nhau, làm cho con người hiểu nhau hơn, có thể nắm được tình hình và cập nhật nhanh chóng mọi sự kiện. Bằng cách đó, hội nhập quốc tế góp phần nâng cao dân trí và sự tự khẳng định của các dân tộc, các quốc gia và mỗi cá nhân. Có thể khẳng định, chính nhờ quá trình hội nhập quốc tế, con người có được những tiền đề cả về vật chất lẫn tinh thần cho sự phát triển toàn diện của chính mình. Thanh niên là tầng lớp năng động, dễ tiếp cận cái mới, vì thế quá trình hội nhập quốc tế trên các lĩnh vực kinh tế, văn hóa, xã hội, khoa học, công nghệ, giáo dục giữa nước ta với các nước khác sẽ tác động mạnh mẽ và sâu rộng đối với họ. Với chính sách mở cửa của Đảng và Nhà nước ta, trình độ dân trí của nhân dân nói chung, thanh niên nói riêng sẽ có thêm điều kiện để nâng cao, chưa bao giờ thế hệ trẻ lại có cơ hội tiếp xúc sâu rộng những kiến thức về kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội của thế giới. Nhờ những thành tựu công nghệ thông tin hiện đại, thanh niên có thể tiếp cận tới những luồng tri thức khổng lồ, cập nhật được nhiều thông tin mới về tình hình thế giới cũng như trong nước, làm cho thế giới quan của họ được mở rộng và thanh niên có điều kiện phát triển nhân cách toàn diện của mình. Điều này có vai trò rất lớn đối với sự hình thành và phát triển lý tưởng cách mạng của thanh niên.

Đồng thời, hội nhập quốc tế với nhịp sống sôi động và những biến động liên tục do tác động của các quy luật kinh tế thị trường trong bối cảnh toàn cầu hóa làm cho thanh niên trở nên năng động, sáng tạo hơn, có ý thức về nghĩa vụ, trách nhiệm và lương tâm nghề nghiệp. Trong quá trình hội nhập quốc tế và trong sự

phát triển nhanh chóng của khoa học - công nghệ hiện nay, công nghệ cao và trình độ ứng dụng khoa học - công nghệ đã trở thành ưu tiên hàng đầu của sự phát triển kinh tế, là tiêu điểm cạnh tranh kinh tế của mỗi quốc gia. Vì vậy, rất cần có sự năng động, sáng tạo, tính tự lập của mỗi người để tiếp thu khoa học - kỹ thuật và những công nghệ tiên tiến. Ở Việt Nam, quá trình hội nhập quốc tế đang từng bước phá vỡ những thói quen lạc hậu như thụ động, ỷ lại, trì trệ, thiếu tính sáng tạo trong hoạt động và thiết lập những tiêu chí đánh giá mới, đòi hỏi tính tích cực phát huy tài năng, chiếm lĩnh những đỉnh cao trong mọi hoạt động, thúc đẩy trí tuệ và năng lực sáng tạo cá nhân. Hơn nữa, quá trình này cũng góp phần tạo nên cơ hội thực hiện quan hệ công bằng giữa tài năng và cống hiến, tạo điều kiện cho mọi thành phần và mọi đơn vị kinh tế làm giàu chính đáng, từ đó hình thành ý thức dân chủ, nghĩa vụ, trách nhiệm và lương tâm nghề nghiệp của các chủ thể, trong đó có thanh niên.

Xét về tác động tiêu cực, quá trình hội nhập quốc tế ở Việt Nam hiện nay ảnh hưởng không nhỏ đến ý thức chính trị và niềm tin vào sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội của một bộ phận thanh niên Việt Nam. Quá trình hội nhập quốc tế, xét về nguồn gốc là do sự phát triển của lực lượng sản xuất và tác động của cuộc cách mạng khoa học - công nghệ hiện đại, còn xét về tính chất thì quá trình này hiện nay đang bị một số nước tư bản phát triển, một số tập đoàn kinh tế xuyên quốc gia lợi dụng, chi phối, áp đặt. Theo đó, cơ chế vận động của hội nhập quốc tế hiện nay chính là sự lan truyền, xâm nhập các giá trị, các ưu thế, thậm chí áp đặt "luật chơi" của nước mạnh đối với các nước yếu hơn, lạc hậu hơn về trình độ phát triển của lực lượng sản xuất. Quá trình hội nhập quốc tế đã và đang đem lại cho nước ta nhiều cơ hội phát triển, nhưng cũng đưa đến nhiều khó khăn, thách thức không nhỏ. Đối với thanh niên, các quan hệ hợp tác, giao lưu, liên kết về kinh tế giữa nước ta với các nước khác trên thế giới sẽ tác động không nhỏ đến ý thức chính trị và niềm tin của thanh niên vào sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội ở nước ta. Các hoạt động thương mại, dịch vụ, du lịch giữa nước ta với các nước khác thường xuyên diễn ra sôi động, rộng khắp có thể làm cho một bộ phận thanh niên có những nhận thức mơ hồ về đấu tranh giai cấp, không còn phân biệt rõ giữa "đối tượng" và "đối tác", từ đó dẫn đến mất cảnh giác trước những âm mưu "diễn biến hòa bình", những thủ đoạn chống phá của các thế lực thù địch bên ngoài. Hơn nữa, trước sự lấn át của các giá trị phương Tây, của các quan hệ kinh tế, thương mại, giao lưu văn hoá, sự ngưỡng mộ, mơ hồ về một xã hội tư bản phát triển cũng có điều kiện xuất hiện một bộ phận thanh niên Việt Nam, dẫn đến tâm trạng hoài nghi, chưa thực sự tin tưởng vào công cuộc đổi mới và sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội ở nước ta.

Mặt khác, trong quá trình hội nhập quốc tế, bên cạnh những hoạt động kinh tế đúng đắn, tuân thủ pháp luật và sự quản lý của Nhà nước, do vẫn còn những kẽ hở về luật pháp cộng với phương châm đặt lợi nhuận lên trên hết mà một số tổ chức, cá nhân, trong đó có cán bộ, đảng viên làm giàu bất chính bằng bất cứ giá nào, làm hại đến uy tín của Đảng, của Nhà nước và làm mất lòng tin của nhân dân. Lợi dụng cơ hội đó, những thế lực thù địch ra sức tuyên truyền, gây chia rẽ, kích động thanh niên làm cho một bộ phận thanh niên có thái độ nghi ngờ, mất lòng tin vào con đường mà Đảng, Bác Hồ và nhân dân ta đã lựa chọn, từ đó làm phai nhạt lý tưởng cách mạng cũng như giảm sút nhiệt tình cách mạng của thanh niên. Ngoài ra, trong quá trình hội nhập kinh tế quốc tế ở Việt Nam, do cuộc sống còn khó khăn, không ít hiện tượng cha mẹ bị cuốn theo nhịp sống vội vã của nền kinh tế mà thờ ơ với việc nuôi dạy con cái. Trong khi đó, thanh niên lại là tầng lớp xã hội năng động, dễ tiếp thu cái mới, vì vậy việc tiếp thu lối sống phương Tây một cách thiếu định hướng, không có sự chọn lọc sẽ dẫn đến việc xa rời lối sống theo chuẩn mực đạo đức của dân tộc,

từ đó cũng làm tăng thêm tình trạng suy thoái về đạo đức và lối sống của một bộ phận không nhỏ thanh niên.

Vì vậy, để nâng cao chất lượng công tác giáo dục lý tưởng cách mạng cho thanh niên Việt Nam, thời gian tới theo tác giả các nhà trường trong hệ thống giáo dục của nước ta cần quan tâm làm tốt một số nội dung sau:

Một là, tiếp tục đổi mới nội dung và phương thức giáo dục của Đoàn theo Chỉ thị số 42-CT/TW của Ban Bí thư Trung ương Đảng về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa cho thế hệ trẻ, giai đoạn 2015 - 2030, trong đó kiên trì và kiên quyết đổi mới cách thức phổ biến, học tập lý luận chính trị, chủ trương, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước cho thanh niên. Tăng cường các biện pháp nắm nhanh, nắm chắc và định hướng kịp thời tư tưởng, dư luận xã hội trong thanh niên trước những vấn đề mới nảy sinh.

Hai là, coi trọng giáo dục qua hoạt động thực tiễn bằng các phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ. Theo đó, các tổ chức đoàn trong nhà trường tiếp tục triển khai các phong trào hành động cách mạng để khơi sức thanh niên, tập trung vào những phẩm chất nổi bật của thanh niên.

Ba là, triển khai các hoạt động hỗ trợ, tạo điều kiện cho thanh niên học tập, rèn luyện, phát triển toàn diện, tập trung vào những nhu cầu thiết thân, chính đáng, gắn chặt với thanh niên, như học tập, nghề nghiệp và việc làm, sức khỏe, kỹ năng thực hành xã hội.

Bốn là, nâng cao chất lượng đoàn viên, nhất là tư tưởng chính trị và tính tiên phong, gương mẫu, bản lĩnh của đoàn viên; chú trọng giáo dục nâng cao nhận thức, bản lĩnh chính trị, ý thức cảnh giác cách mạng cho đoàn viên, thanh niên. Chủ động cung cấp thông tin, trang bị kiến thức, phương pháp, kỹ năng để thanh niên tự phòng ngừa, tự sàng lọc, tự đấu tranh với các luận điệu xuyên tạc của các thế lực thù địch, chống phá; tham gia bảo đảm an ninh, an toàn thông tin, bảo vệ an ninh tư tưởng, an ninh văn hóa trên không gian mạng.

Để xứng đáng với vị trí, vai trò của mình, thanh niên các nhà trường hiện nay phải thường xuyên trau dồi lý tưởng cách mạng, ra sức học tập nâng cao trình độ kiến thức mọi mặt, rèn luyện đạo đức lối sống, giữ gìn truyền thống của dân tộc. Qua học tập, rèn luyện để hình thành những phẩm chất nhân cách tốt đẹp, góp phần thực hiện thắng lợi sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- (1) Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 15 (2011), Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, tr.612.
- (2) Đảng Cộng sản Việt Nam (2021). Văn kiện Đại hội Đại biểu Toàn quốc lần thứ XIII, tập 1, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, tr.136.

vi sự nghiệp phát triển
GIÁO DỤC